

VIETNAMSKÁ
POHÁDKA

Slavnostní Koláče

Srť t'ich b'anh ch'ung,
b'anh d'ay

Legenda vypráví, že před dávnými časy žil jeden král z dynastie Hung, kterého nebesa obdařila dvaceti syny. A jak stárl, nadešel čas, aby jednoho ze svých synů jmenoval novým nástupcem.

Chuyện kể rằng, ngày đó vua Hùng trị vì đất nước. Vua tuổi đã già, ngồi trên ngai vàng đằng đằng đã bao nhiêu năm. Thấy sức khỏe của mình ngày một suy, vua có ý định chọn người nối ngôi. Các bà vợ của vua sinh được cả thảy hai mươi người con trai. Họ đều đã khôn lớn cả.

„Měl by to být nejstarší syn, nebo snad ten nejsilnější?“ Přemýšlel král. Věděl, že vladař by měl být především moudrý a spravedlivý. Nakonec se rozhodl, že syny podrobí zkoušce. Svolal je tedy a řekl:

„Rozejděte se, synové moji, po širém světě. Ten z vás, který mi přinese nejlepší pokrm, se stane panovníkem naší země!“

Vua nghĩ: “Kể về tài cũng có nhiều đứa trộm. Nhưng chính vì thế mà cần phải lựa chọn cẩn thận. Nhất là phải làm thế nào cho chúng nó không tranh giành nhau“. Cuối cùng, vua quyết định mở một cuộc thi để căn cứ vào đó mà kén chọn.

Vua Hùng bèn cho hội họp tất cả các hoàng tử lại và bảo:

“Cha biết mình đã gần đất xa trời. Cha muốn truyền ngôi cho một trong các con. Bây giờ mỗi con cố kiếm hoặc làm một món ăn lạ để cúng tổ tiên. Ai có món ăn ngon vừa ý ta thì ta sẽ chọn người đó.

Prince sice otcův zvláštní rozkaz zarazil, ale neopovážili se neuposlechnout. Všichni se tedy začali chystat na cestu. Každý z nich měl s sebou rádce a družinu odpovídající jeho věku a postavení na královském dvoře. Princové hledali nejzácnější jídla všude po světě, jak na pevnině, tak i v moři. Nevynechali jediné místo.

Nghe vua cha phán bảo thế, bọn hoàng tử thi nhau cho người đi khắp mọi nơi để tìm thức ăn quý. Họ lần mò thoi thì trên ngàn dưới biển không sót nơi nào. Bất kỳ thứ gì nghe nói là ngon và lạ họ đều cố tìm cho bằng được.

Jen jeden z princů, jenž se jmenoval Lang Lieu, neměl ani rádce, ani služebnictvo. Matka mu zemřela a bratři ho odstrkovali od svých her a zábav. Zatímco se jeho bratři snažili najít nejzácnější pokrm, Lang Lieu ležel doma a smutně hleděl do prázdna.

Trong số hai mươi hoàng tử có Lang Liêu là hoàng tử thứ mười tám. Vì thuở nhỏ mồ côi mẹ nên Lang Liêu từng sống nhiều ngày cô đơn. Trong khi các hoàng tử khác chạy vạy tìm vật lạ, thì Lang Liêu nằm khểnh ở nhà. Chẳng có ai giúp đỡ chàng trong việc này. Lang Liêu chỉ biết buồn bã nhìn theo những người anh em tốt số hơn của mình đi khắp bốn bể tìm món ăn ngon.

„Cožpak mohu vyhovět otcovu přání? Vždyť nemám ani koně, abych třeba sám mohl vyjet hledat nejvzácnější pokrm,“ posteskl si.

“Làm sao mình có thể thực hiện được mong muốn của vua cha bây giờ? Mình thậm chí còn chẳng có nổi con ngựa để có thể tự đi tìm món ăn quý giá nhất,“ chàng buồn bã nghĩ.

Jedné noci se mu náhle zjevil duch:

„Vím vše o tvé osamělosti i o obavách, jež tě trápí. Protože netoužíš po slávě a bohatství, ale chceš jen splnit otcovu vůli, pomohu ti. Není třeba jezdit na kraj světa, vždyť co může být drahocennější než rýže, která odedávna živí všechny lid? Vezmi si tuhle lepkavou rýži, vyper ji v čisté vodě a uvař.

Z uvažené rýže vypracuj těsto a z něj připrav dva bochníky. Jednomu dej tvar kulatý, aby se podobal nebesům – tím jim

poděkuješ za pomoc. Druhý bochník vytvaruj do čtverce, aby v něm každý rozpoznal tvar země, která nás všechny živí. Bochníky naplň fazolemi, masem a jarní cibulkou. Vše zabal do zelených banánových listů, převaž mladým bambusem a vař v kotli celý den a noc. Důvěřuj mým slovům a uvidíš, co se stane.

Một đêm có một vị thần bỗng xuất hiện trong giấc mơ của Lang Liêu. Thần bảo:

“To lớn trong thiên hạ không gì bằng trời đất, của quý báu nhất trần gian không gì bằng gạo. Con đừng làm nhiều, chỉ hai thứ bánh có ý nghĩa là đủ. Hãy nhặt hộ cho ta chỗ nếp này, rồi đi kiếm cho ta một ít đậu. Lấy cho ta những tàu lá rộng và xanh. Bánh này tượng trưng cho đất. Đất có cây, cỏ đồng ruộng núi rừng thì màu cũng phải xanh, hình phải vuông vắn. Trong bánh phải bỏ thịt, bỏ đỗ để lấy ý nghĩa đất nuôi sống cầm thú, cỏ cây... Rồi đem thứ nếp thơm đồ lên cho dẻo, giã ra làm thứ bánh tượng trưng cho trời: màu phải trắng, hình phải tròn và khum khum như vòm trời... Hãy tin lời ta rồi con sẽ thấy.”

Když se Lang Lieu probudil, přemýšlel o podivném snu a udivilo ho, že si vše slovo od slova pamatuje. Zašel tedy za svou starou chůvou a svěřil se jí. „To je nepochybně hlas

nebes, Lang Lieue, musíš poslechnout. Nikdo se nesmí protivit jejich rozhodnutí," pravila stařenka.

Tỉnh dậy, Lang Liêu suy nghĩ về giấc mơ kỳ lạ của mình và thấy làm ngạc nhiên là mình nhớ từng từ một. Chàng liền tìm người vú già của mình và kể cho bà nghe.

“Đấy chắc chắn là ý trời rồi, Lang Liêu. Con phải nghe theo thôi. Không ai được trái ý trời cả,” bà vú già nói.

Princ se tedy dal do práce. Opatřil si vše potřebné, ale trvalo mnoho týdnů, než se mu koláče opravdu povedly. A to už nastal den, kdy lhůta, stanovená králem, vypršela.

Lang Liêu bắt tay vào làm. Chàng kiếm đủ mọi thứ cần thiết, nhưng phải mất nhiều tuần chàng mới làm được bánh y như trong giấc mộng. Và lúc đó cũng vừa đến hạn vua đặt ra.

Ze všech stran se domů sjížděli princové. Skvostně vystrojené družiny nesly na stříbrných podnosech mnoho nevídaných cizokrajných lahůdek, neznámé ovoce i všemožné dary moře. Vzduch byl prosycen podivuhodnými vůněmi vzácných koření.

Ngày các hoàng tử đưa món ăn về dự thi là một ngày náo nhiệt nhất ở Phong Châu. Người đông nghìn nghịt. Dân chúng mọi miền đều náo nức về dự một cái Tết tương bưng ít có: mở đầu bằng một cuộc thi các món ăn và kết thúc bằng lễ đăng quang của vua mới.

Obklopen rádci a ministry zasedl starý král ke slavnostní tabuli. Všichni žasli nad pestrostí předkládaných pokrmů. Jen Lang Lieu se svými dvěma bochánky stál docela stranou, nikým nepovšimnut. Jeden princ po druhém přednášeli králi své recepty plně podivuhodných jmen a neznámých slov a král se svými rádci ochutnávali jedno jídlo za druhým. Jedli jídla kyselá i sladká, dráždivě hořká i trpce slaná. Pokrmy rozplývající se bez chuti na jazyku i pálicí jako oheň. Čím déle král ochutnával, tím více vrásek mu na čele přibývalo. Jak se jen rozhodnout?

Đúng vào lúc mặt trời mọc thì vua Hùng đi kiệu đến làm lễ gia tiên. Chiêng trống cờ quạt tương bưng, rộn nhưc mắt mọi người. Tất cả đều ngong ngóng trông chờ lúc các vị giám khảo bình giá các món ăn. Riêng có Lang Liêu là đứng một bên với hai chiếc bánh của mình. Không ai để ý đến chàng.

Tùng chàng hoàng tử mang đến những món “nem công, chả phượng, tay gấu, gan tê” v.v... Vua Hùng và các quan nếm thử các món ăn. Càng ăn vua càng khó nghĩ. Chọn ai bây giờ đây?

Tu předstoupil před trůn poslední z princů, Lang Lieu. Král se zakouzl do koláčů a jeho zachmuřené čelo se náhle vyjasnilo. Bochánky mu velmi zachutnaly a také se mu zalíbil tvar koláčů.

Lúc đó chàng hoàng tử cuối cùng đến bên ngài vàng, đó là Lang Liêu. Khi mọi người thoát nhìn thấy cỗ của chàng, số đông đều lắc đầu bĩu môi, vẻ chê bai hiện ra nét mặt. Nhưng sau khi nếm xong, họ bỗng đổi hẳn thái độ, không ai không gật gù tán thưởng.

„Synové,” pronesl král pevným hlasem, „již vím, komu předám vládu. Nikoho z vás nemohu hanět. Všichni jste přinesli vzácná jídla. Ale řekněte sami, jak bychom je vařili, až dojdou vzácná koření nebo podivuhodné ryby či ovoce, které v naší zemi nemáme? Lang Lieu ale udělal velmi chutné a jednoduché koláče ze surovin, které pocházejí z naší země: z rýže, masa a fazolí. A navíc, tvary těchto koláčů nám vždy budou připomínat, za co vděčíme nebesům a zemi.“

Quá trưa hôm ấy, vua Hùng trịnh trọng ban bố kết quả với các con: “Các con của ta, hoàng tử thứ mười tám được giải nhất và sẽ được truyền ngôi. Hai chiếc bánh của Lang Liêu chẳng những ngon và quý mà còn mang nhiều ý nghĩa đặc biệt: nó bày tỏ lòng hiếu thảo của người con, tôn cha mẹ như trời đất; nó chứa đầy một tấm tình quê hương ruộng đồng. Nó rất dễ làm vì làm bằng những hạt ngọc quý nhất trong những hạt ngọc của Trời Đất, nhưng mà những hạt ngọc ấy mọi người đều làm ra được. Phải là người có tài mới nghĩ ra được loại bánh đó...”

Lang Lieu se králi uklonil a pravil:

„Otče, nade vše mne těší, že jste významenal mou nedůležitou osobu leskem své přízně, ale nabízenou poctu přijmout nemohu. Vždyť koláče, které chválíte, nevznikly mou zásluhou!“

Lang Liêu cúi đầu thưa:

“Con rất vui vì vua cha đã dành cho con sự quan tâm, nhưng con không dám nhận công lao này. Bởi vì loại bánh vua cha đang khen ngợi không phải do chính con nghĩ ra”.

Lang Lieu pak vypověděl králi vše o svém podivuhodném snu a duchovi, který mu pomohl.

„To, že si nechceš přisvojit zásluhy, které ti nepatří, tě cítí ještě více, milý synu,“ řekl panovník. „Já však ve tvém snu vidím vůli nebes - to ty se máš stát mým nástupcem! Proč by jinak dobrý duch radil právě tobě? O to snadněji budu na tvá bedra skládat přetěžký úkol spravedlivě řídit stát. A vím, že v případě nebezpečí či nouze ti budou nebesa nakloněna.“

“Sau đó Lang Liêu kể cho vua cha và mọi người có mặt về giấc mộng lạ của mình. “Điều này khiến con đáng khen hơn, con yêu của ta”, vua nói, ‘vì con đã không giành lấy công lao không phải của mình. Nhưng trong giấc mơ của con ta nhìn thấy điềm trời rằng chính con sẽ là người nối ngôi. Nếu không thì tại sao các thần linh lại khuyên chính con như vậy. Ta sẽ an tâm hơn khi đặt gánh nặng trị vì đất nước lên vai con. Vì ta biết rằng nếu gặp hiểm nguy hay gian khó thì trời sẽ giúp cho con”.

Nato učinil starý král z Lang Lieua nového krále a recept na koláče rozšířil po celé zemi. Kulatý koláč dostal název Banh Day, čtverhranný Banh Chung.

Vua ra lệnh truyền dạy cho tất cả mọi người cách làm bánh của Lang Liêu. Bánh tròn được gọi là Bánh giầy, bánh vuông là Bánh chưng. Hoàng tử Lang Liêu sau được làm vua, mang hiệu là Tiết Liêu vương, tức là Hùng vương thứ bảy.

Od těch dob se každoročně o novoročních svátcích Tet Nguyen Dan připravují ve Vietnamu tyto slané koláče z lepkavé rýže. Častěji se však připravuje čtverhranný Banh Chung, na počest země, která nás všechny živí.

Autoři projektu:

Petra Holubářová, Lucie Machová

Převyprávění pohádky:

Nguy Giang Linh

Ilustrace a grafické zpracování:

Michaela Casková

InBáze, z. s.

2019

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – půl růstu ČR

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Městská knihovna v Praze

 INBÁZE

